

62 . Ostrov | Județ: Constanța | Punct: Păcuiul lui Soare | Anul: 2013

Anul: 2013

Cod RAN: 62547.02

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Epoca medievală timpurie, Epoca medievală târzie

Tipuri sit: exploatare/carieră, tip neprecizat

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Oana Damian, Daniel Lucian Ene

Instituții: Institutul de Arheologie "Vasile Pârvan", București, Muzeul Național de Istorie a României

Raport

Săpăturile arheologice sistematice inițiate în 1956 și continuate până în prezent au pus în evidență, în capătul nord-estic al insulei Păcuiul lui Soare, existența unei cetăți construite a fundamentis de către bizantini la sfârșitul secolului al X-lea, astăzi distrusă în cea mai mare parte de apele Dunării. Începând cu primii ani ai veacului al XI-lea, cetatea de la Păcuiul lui Soare își pierde caracterul eminamente de bază navală, la adăpostul zidurilor cetății urmând să se desfășoare o intensă viețuire care va dura, cu o întrerupere în secolul al XII-lea, determinată de un incendiu provocat de invazia cumanilor din 1094, până în prima jumătate a secolului al XV-lea, momentul ocupării Dobrogei de către turci. În privința viețuirii, au fost înregistrate din punct de vedere stratigrafic, doar în interiorul perimetrului fortificat al așezării, șase niveluri de locuire. Viețuirea din așezarea insulară este atestată de descoperirile de locuințe adâncite și de suprafață, cu pereții sprijiniți pe temelii de piatră, de cuptoare și materiale arheologice precum ceramică, unelte de metal, os sau piatră, arme și piese de harnașament, podoabe, ce evidențiază preocupările locuitorilor de aici: practicarea metalurgiei fierului, prelucrarea metalelor neferoase, olăritul, practicarea prelucrării lemnului, meșteșugul lucrului în piatră, în os și corn, meșteșugul casnic al prelucrării fibrelor textile, pescuitul, o parte din produsul rezultat în urma acestor activități fiind probabil comercializat. A fost cercetat totodată și cimitirul aparținând așezării medievale din secolele XIII–XIV, amplasat în zona porții de nord, dezafectate, a cetății.

În campania 2013, cercetările au fost reluate în sectorul Poartă, în cadrul suprafeței S I U. Deschisă în 2000 pentru epuizarea cercetării locuirii din zona de nord-vest a cetății, în apropierea accesului în cetate, această suprafață, amplasată la o distanță de circa 30 m spre sud față de poarta de nord a cetății, la sud de S I T, de care o despărțea un martor lat de 2,60 m, era orientată N-S, cu dimensiunile (de atunci) de 8,50 x 5,00 m; a fost lărgită în 2005, 2007 și 2013 pentru regularizarea malurilor, atingând dimensiunile actuale de 9,80 x 6,40 m.

După curățarea suprafeței de vegetație și de depunerile aluvionare acumulate în perioada 2007–2013 din cauza variațiilor nivelului Dunării, cercetarea s-a reluat de la o adâncime medie de aproximativ 1 m, atingându-se o adâncime de 1,15–1,20 m, iar în anumite zone, prin realizarea unei microsecțiuni datorate descoperirii unui complex funerar, până la o adâncime maximă de 1,80 m.

Stratigrafia zonei, de la depunerea vegetală până la nivelul pavajului din ultimul sfert al secolului al X-lea, cunoscută deja din cercetările anterioare, prezintă următoarea succesiune: 1. pământ provenit din săpăturile anterioare, deus într-un strat gros de 0,30–0,40 m, conținând materiale ceramice amestecate; 2. strat vegetal – castaniul de pădure, cu aspect măzăros, gros de 0,25–0,40 m; 3. strat castaniu măzăros, foarte asemănător cu cel de mai sus, conținând pigmenți de cărămidă și fragmente ceramice, gros de 0,15–0,25 m, databil la sfârșitul secolului al XIV-lea și începutul secolului al XV-lea; 4. strat cenușiu granulos, conținând pietre, pigmenți de chirpici, gros de 0,15–0,35 m, databil în secolul al XIV-lea; 5. strat cenușiu mai compact, conținând pietricele, pigmenți de cărbune și de chirpici, resturi de vetre și de podele de locuințe, gros de 0,20–0,40 m, databil în secolul al XIII-lea – începutul secolului al XIV-lea; 6. strat cenușiu, mai compact, cu

tență cafenie din cauza contactului cu stratul următor, conținând pietre, chirpici, pigmenți de cărbune, gros de 0,15–0,25 m, databil în secolul al XIII-lea; 7. strat castaniu roșiatic, mai compact, databil la sfârșitul secolului al XI-lea; 8. strat gălbui, databil în a doua jumătate a secolului al XI-lea; 9. strat vinețiu, gros de 0,20 m, databil la mijlocul secolului al XI-lea; 10. pavaaj, ce apare pe o grosime de 0,35 m, databil în prima jumătate a secolului al XI-lea, poate chiar la sfârșitul secolului al X-lea; 11. strat vinețiu – marcând perioada construirii cetății, databil în ultimul sfert al secolului al X-lea.

În S I U, nivelul aparținând sfârșitului secolului al XIV-lea – începutului secolului al XV-lea, reprezentat de obicei de un strat de pământ cu o culoare ușor castanie, mărturie a incendiului care a pus capăt viețuirii în cetate, se prezintă sub forma unui strat de pământ cenușiu gălbui extrem de dur, gros de 0,50 m, puternic pigmentat cu chirpici, cărbune, mortar, conținând numeroase pietre, fără complexe arheologice reperate, constituind de fapt nivelul de abandon al așezării insulare. Nivelul aparținând celei de-a doua jumătăți a secolului al XIV-lea constă dintr-un strat de pământ cenușiu brun, puternic pigmentat cu chirpici, cărbune, mortar.

Au fost cercetate trei complexe funerare, M1–3/2013. M1/2013 și M 3/2013 reprezintă morminte de inhumație, cu orientare V-E, ale căror gropi nu au putut fi identificate în sol, conținând schelete de adulți, probabil bărbați, unul în stare bună de conservare, celălalt foarte precară, cu brațele așezate pe bazin și fără inventar. M2/2013 este un complex funerar aparținând unui copil reînhumat, conținând craniul, un humerus, câteva coaste deranjate și un fragment de coxal, cu un năsturaș globular de bronz, de mici dimensiuni, care poate fi considerat drept obiect de inventar. Cele trei complexe funerare aparțin cu probabilitate necropolei amenajate în parterul turnului- poartă și la sud de acesta, documentate deja prin 167 de morminte, datate în secolele XIII–XIV, deși sunt situate la o distanță destul de mare de ceea ce se considera limita sudică a acestui cimitir.

În partea nordică a S I U, sub M1/2013 a fost descoperit, pe o suprafață de aproximativ 1,80 x 1,80 m, un grupaj de pietre asemănător unui pavaaj, realizat din pietre refolosite de dimensiuni diferite și poziționate neglijent, care pătrunde în malul nordic al suprafeței, extinzându-se spre NE. Între acest grupaj de pietre și colțul nordic al secțiunii, pe o lungime de 2,80 m, a fost identificată parțial o locuință medievală târzie, dezafectată, anterioară nivelului de înmormântări din acest sector.

Este necesară atât continuarea cercetării S I U pentru epuizarea nivelurilor ocupaționale din această zonă, cât și extinderea acestei suprafețe spre est, pentru controlarea limitelor necropolei medievale.

Informații suplimentare online

[Raportul 5149 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)
